

ידע מצמיח תנוך

אהבת התורה והשמחה בה – דף מקורות

דף זה מיועד למורה והוא מכיל מקורות מתקופות ומקומות שונים, העוסקים בהיבטים שונים של אהבת התורה: התורה הינה רלוונטית לכל דור ולכל שעה; לכל אדם יש חלק משלו בתורה; התורה היא 'מתנה אישית' המבטאת את אהבת ה' אלינו; החידוש בתורה מביא לשמחה; התורה מרתקת.

ניתן לכלול מקורות אלו או חלקם במהלך השיעור, ולשלב שאלות מכוונות – הן שאלות הנוגעות להבנת הנקרא והן שאלות המתמקדות בנקודה המרכזית – מה מביא לאהבת התורה לפי מקור זה? אם היית שואל את המחבר למה הוא אוהב את התורה, מה לדעתך הוא היה משיב? וכו'.
בהערות השוליים מובאים פרטי ביוגרפיה בסיסיים על כל מחבר.

רבי יואל סירקיס¹: והוא המכוון בברכת אשר בחר בנו, על אשר קרבנו לפני הר סיני ונתן לנו תורתו הקדושה כלי חמדנו שהיה משתעשע בה בכל יום כדי שתדבק נשמתנו בעצמות קדושת התורה ורוחניותה ולהוריד השכינה בקרבנו.

רבי ישעיהו הורוויץ²: וזהו ענין מה שאמרו אומר הקדוש ברוך הוא תורה מפומא דכולהו רבנן (מפיהם של כל החכמים), אשר על פי זה יש מפרשים כוונת מה שאנחנו מבקשים 'ותן חלקנו בתורתך'. רצונם לומר, שיהיה חלקנו בתורה שלומד הקדוש ברוך הוא, כלומר, שנזכה שיאמר שמועה בשמנו.

הענין, החכמים חדשו דברים אלו מכח פלפולם, אבל הכל היה בכח הקול הנזכר, והגיעה העת שהם הוציאו מכח אל הפועל בהתבוננותם. ואמנם 'גדול אדנינו ורב כח לתבונתו אין מספר', כי בבחינת הכח לא פסק, כי אין מספר ואין לו סוף ותכלית, לפי ההתחדשות ומקור הנשמות בכל דור. ולפי ענין כח התחתונים, שמעוררים כח העליון. נמצא הקדוש ברוך הוא נותן התורה, והוא נותן התורה בכל עת ובכל שעה. המעיין הנובע אינו פוסק ומה שנותן, הוא בכח מה שנתן.

¹ חי לפני כ 450 שנה בפולין, נחשב מגדולי הפוסקים. המקור הוא מפירוש בית חדש לטור, אורח חיים סימן מז.

² חי לפני כ 500 שנה בפראג ובישראל, שימש ברבנות בקהילות רבות. המקור הוא מספר 'שני לוחות הברית', תולדות אדם בית חכמה אות רפ

ידע מצמיח תנוך

רבי אברהם בורנשטיין³: ומדי דברי זכור אזכור מה ששמעתי קצת בני אדם טועין מדרך השכל בעניין לימוד תורתנו הקדושה, ואמרו כי הלומד ומחדש חידושים ושמח ומתענג בלימודו אין זה לימוד התורה כל כך לשמה כמו אם היה לומד בפשיטות שאין לו מהלימוד שום תענוג והוא רק לשם מצוה. אבל הלומד ומתענג בלימודו הרי מתערב בלימודו גם הנאת עצמו. ובאמת זה טעות מפורסם. ואדרבא כי זה היא יקר מצוות לימוד התורה להיות שש ושמח ומתענג בלימודו ואז דברי תורה נבלעין בדמו, ומאחר שנהנה מדברי תורה הוא נעשה דבוק לתורה... אבל הלומד לשם מצוה ומתענג בלימודו הרי זה לימוד לשמה וכולו קודש כי גם התענוג מצוה.

צריך למחוק מאותם דפי הקדמה בלתי נראים את התפיסה הזו שהדברים מדברים על מישהו אחר, על ה"הס", על ה"אלה", על האחרים – העיקר שלא עלינו. בין שמדובר בחומש, בין שמדובר בספרי יראה ובין שמדובר בגמרא – הכתובת צריכה להיות הפוכה: "כל מה שנאמר כאן – מדבר רק עלי, הכל נכתב בשבילי והכל מחייב אותי; קודם כל הדברים מתייחסים אלי".

הרב עוזיאל⁴: ובסיום דברי הבה ניתן כבוד ותהלה לרבותינו אנשי כנסת הגדולה שלימדונו ברכת התורה לאמר: אשר נתן לנו תורת אמת וחיי עולם נטע בתוכנו, כי תורת חיים זאת שהיא דומה לנטיעה פורחת ופרה ורבה, כמאמרם ז"ל: "מה נטיעה פרה ורבה אף דברי תורה פריין ורביין" (חגיגה ג ע"ב), והיא עשתה אותנו בעצמנו מטע ה' להתפאר פרה ורבה בעצמו ומפרה ומרבה את תורתו, שבהיותה תורת החיים עולמית ונצחית אינה פוסקת גדולה ופריונה להורות דרך ה', שהוא דרך החיים בכל הימים והזמנים בהלכה ואגדה. ועוד הוסיפו ונתנו בפינו יום ויום בתפילת ערבית, שממנה מתחילה רינת התורה בלילה, תפילה והודאה לנותן התורה, לאמר 'תורה ומצווה אותנו למדת, על כן ה' אלקינו בשכבנו ובקומנו נשיח בחוקיך, ונשמח ונעלוז בדברי תורתך, כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה".

הרב עדין אבן שטיינזלץ⁵: פעם היו כותבים בשערי מסכתות התלמוד, מחמת הצנזורה, כתובת כזו: 'כל מה שכתוב כאן על גוים – אין הכוונה לגוים של היום, אלא לגוים שהיו בעבר'. גם בדורנו יש כתובת כזו בשערי הספרים, כתובת בלתי נראית: "כל מה שכתוב כאן על יהודים – אין הכוונה ליהודים של היום; הכוונה ליהודים שהיו בזמנים אחרים'. ולכן אפשר לשבת וללמוד חומש, גמרא, ספרי מוסר או ספרי יראה – והכל בסדר גמור; כל מה שנאמר הרי לא מתייחס אלינו או לדור שלנו, אלא לאנשים אחרים, ואל זמנים אחרים.

³ חי לפני כ-150 שנה בפולין. מייסד חסידות סוכוטשוב. המקור הוא מהקדמת ספרו 'אגלי טל'.

⁴ חי בירושלים, נפטר לפני כ-60 שנה. היה הרב הראשי הספרדי הראשון של מדינת ישראל. המקור הוא מהספר 'הגיוני עוזיאל' ח"ב עמ' 21-22.

⁵ חי כיום בישראל. חוקר תלמוד וחתן פרס ישראל. המקור לקוח מהקדמת הספר 'חיי עולם', מתוך שיחה שבעל פה.

ידע מצמיח תנוך

עדות על הרב סלמאן אליהו⁶: זה לא היה פשוט לחכם סלמאן אליהו ללמוד תורה. הוא היה בן עשירים שהוריו ייעדו לו קריירה כלכלית גדולה. לשם כך הוא נשלח ללמוד באנגליה באוקספורד. הוא נועד להחזיק ולפתח את כל עסקי המסחר של המשפחה, עסקים שפרוסים על פני ארצות ויבשות. קורא הדורות מראש חשב מחשבות אחרות, כך גם חכם סלמאן שהחליט ללמוד את רבי עקיבא לפני שהוא לומד את שייקספיר. ללמוד את החכמה שכתבו אבות אבותיו לפני הוא לומד חכמה של עמים זרים.

חכם סלמאן הציץ ונפגע. התורה שבתה את ליבו. הוא נסחף אליה ולמד בהתמדה גדולה במיוחד עד שסיים ללמוד את כל הגמרא והזוהר, הלכות ואגדות, פשט וסוד. כל התורה כולה במשך שנתיים ימים. סיפר הרה"ג יהודה צדקה זצ"ל -ראש ישיבת פורת יוסף, כי הדבר הזה היה פלא גם בעיני בעל הבן איש חי זיע"א, שאחר כך קירב את חכם סלמאן מאוד והציע לו לעלות לארץ ישראל, ושם לבנות את ביתו.

⁶ חי בבגדד-ירושלים, נפטר לפני כ75 שנה. מתוך 'אביהם של ישראל' ח"א, עמ' 9.